

Металургійна промисловість Чеської Республіки: виробництво, торгівля та основні виробники

Цей огляд охоплює питання виробництва металу в Чеській Республіці та розвиток металургійної промисловості, а також торгівлю продукцією металургійної галузі. Крім того вказано перелік основних виробників металургійної промисловості.

Виробництво

Металургійна галузь охоплює: чорну металургію, кольорову металургію, та ливарне виробництво. В свою чергу, відповідно до галузевої класифікації «Виробництво металів та металургійна переробка» та норм NACE існує поділ галузі на:

- виробництво чавуну, металів, феросплавів та термічна обробка тиском;
- труби та трубки (в т.ч. з чавуну та сталей);
- решта металургійних виробів із чавуну, сталі та феросплавів;
- виробництво та переробка кольорових металів;
- литво металів.

Доля галузі за об'ємом виручки від продажу продукції та надання послуг, в рамках переробної промисловості, складає біля 7%. При цьому найбільшою, в рамках усієї металургійної галузі, є доля в підгалузі «чорна металургія», яка за цими показниками складає 73,51%. Характерною особливістю цієї підгалузі є незначна доля кінцевої продукції. Практично для усіх складових металургійної галузі особливостями є: значна матеріаломісткість та енергозатратність, а також негативний вплив на оточуюче середовище. Це пов'язано, насамперед, із значною фізичною зношеністю обладнання та, через тривалий цикл перенесення первинної вартості, недостатнім капіталовкладенням в галузь. З метою ж покриття значних інвестиційних вкладень, підприємства вимушені користуватись, як довгостроковими, так і короткотерміновими (в основному для придбання сировини) позиками. Саме через це, заборгованість підприємств галузі, є достатньо високою.

Серед продукції чорної металургії, що випускається в Чехії значну долю займають – різні види чавуну та металів, як у злитках, так і у вигляді напівфабрикатів для подальшого виробництва труб та трубок. Так, металеві труби виготовляють, як сварні, так і безшовні, а також гнуті профілі. Крім того виготовляються залізничні рейки, пруткова та арматурна сталь, а також дріт. Методом гарячої прокатки виготовляються широкі та вузькі стрічки, тонкі та товсті листи. Останні виготовляються і для електротехнічної промисловості.

В підгалузі «кольорова металургія» метал з первинної сировини не продукується. Основною виробничою сировиною для виготовлення кольорових металів є кольоровий металобрухт, значну долю якого імпортують. Найбільш значними продуктами підгалузі є: алюмінієві профілі та фольга (49%), мідні листи (10%) для виготовлення метало черепиці, припої, свинцеві (15%) та цинкові прутки і трубки, а також свинцеві та алюмінієві профілі.

Ливарним виробництвом випускається, в основному, продукція для потреб металургійних заводів, для будівельної промисловості (каналізаційні люки, напірні та зливні труби, фітинги тощо), для автомобілебудування, для залізничної галузі тощо. Ливарне виробництво «видає» продукцію з міді, бронзи, латуні, алюмінію, цинку, магнію та їх сплавів. Основними споживачами ливарної продукції є, насамперед, машинобудівна, автомобільна та електротехнічна галузі, а також, в незначних об'ємах – приватники, які продукують вироби прикладного мистецтва. На сучасному етапі

ливарні виробництва здійснюють необхідну модернізацію та пристосовують до західних моделей виробництв. При цьому в останній час почали виникати ливарні виробництва, які обирають вузьку спеціалізацію. Їх продукція, що випускається у вигляді чистової обробки ливарних виробів, відповідають усім вимогам для постачальників. Тому модернізація таких ливарних виробництв відбувається у тісній співпраці із замовником.

Цікавим є і питання структури галузі в залежності від кількості зайнятих на таких виробництвах. Так за період з 1997 до 2001 років загальна чисельність зайнятих у чорній металургії зменшилась з 101 245 (у 1997 році) до 70 070 (в 2001 році). Це пов'язано з процесами реструктуризації галузі та проблемами із ситуацією на ринку чорної металургії. Для вирішення соціальних питань та проблеми зайнятості Урядом в 2000 році було прийнято «Комплексний проект супроводжувальної соціальної програми при проведенні реструктуризації металургійної галузі». Ця програма була підтримана і урядовою Постановою про дотації, що пов'язані з реструктуризацією галузі. Такі кроки сприяли вирішенню соціальних проблем звільненим працівникам та дозволили зберегти соціальне преміювання в регіонах з високим рівнем безробіття, де металургійна промисловість є однією із головних галузей економіки Чехії. З цією метою Уряд, починаючи з 2000 року надав 4 400 працівникам галузі фінансові кошти в розмірі 676 мільйонів чеських крон.

Разом з тим в підгалузі «кольорова металургія», чисельність працюючих, за вказаний період, практично не змінилась. При цьому відбувся ріст об'єму виручки від реалізації виробів та надання послуг на 21,93%, а ПДВ навіть на 64,13%. Це пояснюється тим, що практично усі підприємства підгалузі приватизовані та мають реального власника.

В ливарній підгалузі, чисельність працюючих також зменшилась. І це при тому, що ливарне виробництво потерпає від нестачі робочих рук, насамперед, для допоміжних робіт на дільницях обробки та очистки литва. Сьогодні ливарним виробництвом зайнято 5,6% іноземних працівників. Однак і тут постійно росте об'єм виручки від продажу виробів та надання послуг.

Торгівля

Позитивний ріст економіки Чеської Республіки означає і зростання попиту на продукцію металургійної промисловості, в тому числі і попиту на імпорт. Так, доля експорту виробів з металу постійно росте і в 2001 році складала 74,4%. Доля ж імпорту складала (в цей же період) – 61,2%. Це також означає, що вітчизняний виробник витісняється з внутрішнього ринку. Більше половини зовнішньої торгівлі припадає на країни ЄС. З цього майже третина припадає на Німеччину, третина на країни СЕФТА, серед яких головними партнерами є Польща та Словаччина.

За період 1997 по 2001 рік чеські виробники експортували продукції металургійної галузі на 32 706,7 млн. чеських крон (в 1997 році) та на 73 537,8 млн. чеських крон (в 2001 році). Імпорт за вказаний період склав – 57 567,9 млн. чеських крон (в 1997 році) та 93 236,1 млн. чеських крон (в 2001 році). Як видно із приведених даних зовнішня торгівля продукцією металургійної промисловості має для Чехії від'ємне сальдо, яке в 2001 році склало суму в розмірі – 11 234,7 млн. чеських крон.

Необхідно також вказати, що чеськими металургійними виробництвами приділяється значна увага процесу сертифікації власної продукції. Так, практично усі виробниці чеських металургійних підприємств відповідають нормам ISO 9000 та ISO 14000. Крім того, продукція відповідає сертифікатам та нормам великих споживачів (напр. автомобільних заводів тощо), їх екологічним вимогам та зниженню зайнятості в

галузі. Така діяльність уможлиблює місцевим продуцентам здійснювати поставки на ринки розвинених країн та, відповідно, конкурувати.

Збільшення експортного потенціалу чеської металургійної галузі можливе за умов реалізації, як урядових, так і власних програм, які включають:

- гармонізацію чеських норм та стандартів галузі (особливо екологічних) і приведення їх у відповідність до останніх у ЄС;
- збільшення продуктивності праці та приведення її норм до загальносвітових;
- зниження матеріало- та енергоємності в галузі;
- розробку та виробництво нових виробів та матеріалів, з більш високою долею доданої вартості;
- концентрацію виробництва в нових та модернізованих комплексах, а також закриття застарілих та економічно неефективних виробництв.

Основні виробники галузі

Чорна металургія

NOVA HUT', a. s. (<http://www.novahut.cz>) - Акціонерне товариство «Нова Гуть» засновано в 1951 році. Основною продукцією є: катанка (заготовки та матеріал), спеціальні фасонні профілі, гарячекатаний дріт, прутки, бухти для арматури бетону, двотаврові та швелерні профілі, стрічкова сталь (шириною до 500 мм), листовий метал, металева безшовні та зварні труби, чавунні заготовки тощо.

Trinecke zelezarny, a. s. (<http://www.trz.cz>) - Акціонерне товариство «Тршинецький металургійний завод» виникло в першій половині XIX століття та є сьогодні чи не найбільшим металургійним підприємством в Чехії. Основною продукцією заводу є: кокс та коксохімічні вироби, чавун, залізничні рейки, спеціальні фасонні профілі, дріт, прутки, будівельна арматура, ливарні вироби тощо.

Vitkovice Stell, a. s. (<http://www.vitkovicestell.cz>) - Акціонерне товариство «Вітковіцька сталь» до 2001 року входило до складу, великого металургійно-машинобудівного комплексу «Вітковіцький металургійний завод». Товариство є третім за величиною підприємством чеської металургійної галузі. Основною продукцією товариства є: важкі гарячекатані профілі та товстолистова сталь (в основному для суднобудівної галузі) та безшовні труби.

Кольорова металургія

Kovohute Pribram, a.s. (<http://www.kovopb.cz>) - Акціонерне товариство «Завод кольорової металургії. Прібрам» є єдиним виробником свинцю та його сплавів, а також заготовок із свинцю та олова, м'яких припоїв та свинцевих «тупоголових» куль. Товариство виготовляє неочищене срібло. Це єдине підприємство, яке переробляє свинцевий металобрухт та акумулятори.

Kovohute Rokycany, a. s. (<http://www.kovohutero.cz>) - Акціонерне товариство «Завод кольорової металургії, Рокіцани» переробляє сплави та виробляє заготовки на базі нікелю, міді в формі злитків, плит, стрічок, листового металу, полос, фольги, анодів, дроту, стержнів та трубок. Товариство виробляє підшипники, підшипникові втулки, мембрани для телекомунікаційної техніки та стрічки і фольгу з берилієвої бронзи.

Conax, spol. s r.o. (<http://www.comaxsro.cz>) - ТОВ «Комакс» займається чорним та кольоровим литвом, виробляє листову та стрічкову сталь з алюмінію. Товариство виготовляє латунь, бронзу олов'яну, свинцеву та алюмінієву, а також алюмінієві та цинкові сплави, лігатури алюмінію та міді, ванні профілі, поточні панелі та спіротруби.

Ливарне виробництво

Skoda hute, s.r.o. (<http://www.skoda.cz>) - ТОВ «Шкода-металургійні заводи» входить до складу всесвітньо відомого машинобудівного заводу Skodovy zavody, який знаходиться в м. Пльзень. Товариство здійснює чавунне, сталєне та кольорове литво. Продукція призначена насамперед для машинобудування.

Slevarna Kurim, a. s. (<http://www.slevarna-kurim.cz>) - Акціонерне товариство «Ливарний завод, Куржім» було створено в 1953 році з метою покриття потреб по виробництву обробних станків. Товариство виготовляє відливки з сірого чавуну та із чавуну з кулеподібним графітом для потреб машинобудівної та автомобільної промисловостей. Виготовляються також валики, будівельні та товарні злитки, в тому числі і чавун для каналізації.

Jihomoravska armaturka, spol. s r.o. (<http://www.imahod.cz>) - ТОВ «Південно моравський арматурний завод» починає свою історію з 90-х років XIX століття. Товариство виготовляє злитки з сірого чавуну та із чавуну з кулеподібним графітом, а конкретно труби та їх фасонні частини, будівельні та товарні злитки, включаючи чавун для каналізації та ізложниці та валики для потреб машинобудування.

Kdynium, a. s. (<http://www.kdynium.cz>) - Акціонерне товариство «Кдиніум» є ливарним заводом та займається точним ливарництвом для автомобільної промисловості. Підприємство виготовляє чавунні злитки з кулеподібним графітом та з ковкого чавуну для машинобудування, електротехнічної, медичної та текстильної промисловостей.

Almet, a. s. (<http://www.almet.cz>) - Акціонерне товариство «Алмет» було засновано в 1993 році. Підприємство виготовляє поршні з алюмінію для двигунів внутрішнього згорання та компресорів. Продукція поставляється: автомобільним заводам: „ТАТРА“, „ЛІАЗ“, „АВІА“, тракторному виробництву для тракторів „ЗЕТОР“ на тепловози, судна та мотоцикли.

Kovolit, a. s. Modrice (<http://www.kovolit.cz>) - Акціонерне товариство «Коволіт, Модржіце» було засноване в 1921 році. Підприємство є виробником злитків та поковок з кольорових металів: алюмінію та міді. Продукція підприємства – литво під тиском, штампована поковка, спеціальний інструмент для ливарних заводів та ковальсько-пресових цехів.

Українсько-чеська інформаційно-аналітична служба (UCIAS)